

Moj profesor Silvo Fatur

O d nekdanj sem imela rada jezik. Toda njegovo pravo izrazno silo sem po njegovi zaslugi spoznala šele na postojnski gimnaziji. Ni bil edini od mojih učiteljev in učiteljic, ki je vplival na moj odnos do slovenščine in bodočega poklica, a je v tistih za mladega človeka pogosto najbolj usodnih gimnazijskih časih s strokovnostjo, predvsem pa s svojo osebnostjo v veliki meri oblikoval moj pogled na svet in življenje, posebej pa postavil trdne temelje mojemu poznejšemu pedagoškemu delu.

Ostro stisnjene ustnice, brada, ki komaj opazno podrhtava in večna toplina svetlih oči. Podoba mojega profesorja, ki z značilnim nekoliko trdim počasnim korakom meri gladke kamnite hodnike postojnske gimnazije. Blag spomin izpred mnogih let.

Ravnatelj, sorazrednik, učitelj, mentor, motivator, vzornik.

Ko danes razmišljam, se lahko samo čudim, kako so bile njegove metode že takrat, sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja, presenetljivo moderne: dialog, debata, igra vlog, reševanje problema, dokazovanje z argumenti ...

Priganjal nas je k branju (iz 1. letnika se npr. spominjam seznama z osemnajstimi naslovi), a hkrati pustil toliko svobode. V zvezek za domače branje smo lahko napisali, kar smo hoteli; vtise, pomisleke, vprašanja, kritiko, kakršnokoli razmišljanje o prebranem pač, izpisali citate. Nisem prepričana, ali je bilo to vseč vsem, a meni je dalo krila. Seveda smo si zapise med sabo skrivaj tudi delili, toda zvezke je pobral in zapisano kasneje v pogovoru z nami pokomentiral. Vedno je pozorno prisluhnil našemu nestrinjanju in mladostniškim ključovalnim stališčem. Znal nas je usmerjati in hkrati dovolil, da smo sledili samim sebi. Spominjam se razredne okrogle mize na temo dveh njemu posebej ljubljenih pesnikov, Ketteja in Murna, z naslovom Dva človeka, dva svetova. Živo imam pred očmi svoj govorni nastop, ko sem sošolcem razlagala Kosovelovo pesem Potovanje in je z rahlim nasmeškom sledil moji naivno navdušeni interpretaciji, potem pa dobrohotno dejal: *Ne po zraku ne po vodi, le po suhem varno hodi*. Zmedel me je, a dosegel, da sem o njegovih besedah razmišljala ... Ko mi je med pisanjem šolske naloge (eseja) obstalo pero in sem z grozo ugotovila, da nisem še niti na drugi strani, je mimo hodeč zaznal mojo stisko in pripomnil: *Ne skrbi, tudi Cankar je pisal počasi in*

z muko. Njegova občutljivost za sočloveka je bila izjemna, zato besed, ki nam jih je namenil, nisi mogel kar tako pozabiti. Ko si mlad, željno čakaš na nekoga, ki ti pove, da znaš in zmoreš. Da si v nečem dober. V četrtem letniku je bilo, ko je nekega dopoldneva prišel v razred in mi dejal: *Jutri je v Ljubljani tekmovanje za Cankarjevo priznanje. Čisto sem pozabil na to. Pojdi in reši čast postojnske gimnazije*. In sem šla. Drugačni časi pač. Brez vsakih priprav, z vlakom, sama, iskala poljansko gimnazijo in vstopila v učilnico, šele ko se je pisanje eseja že začelo. A oborožena z dragoceno popotnico: moj profesor mi zaupa.

Naravnost rinil nas je v ustvarjalnost. Naš razredni dekliški sekstet, vsakoletna razredna šolska glasila, tekmovanje v deklamiranju, razredne akcije prostovoljstva ... so bile posledice šolskega tekmovanja za najboljši razred gimnazije, ki si ga je kot ravnatelj zamislil in vodil.

Toda mladost je razburljiva. Bilo je leto, ko so na šoli kar tri dijakinje nepričakovano postale mlade mamice. Seveda so ti dogodki še kako burili naše glave in tudi o tem smo se pogovarjali pri urah slovenščine. Spominjam se, kako je v pogovor na vsak način želel pritegniti tudi fante. In uspelo mu je, ko se je razgovoril o tem, kaj njemu pomeni biti oče. Nova učna snov pa je morala počakati.

Težko verjamem, da je od tega skoraj petdeset let.

S profesorjem Faturjem sva ostala povezana, tudi še potem ko sem stopila na njegovo pot. Kot svetovalec na Zavodu je na nek način nadaljeval svojo staro vlogo mojega učitelja, mentorja, spodbujevalca. Večkrat me je prepričal v sodelovanje; na različnih strokovnih izmenjavah, Slovenističnih dnevih, publikacijah. Ko sem mu nekoč poočitela, da mi je s tem povzročil nemalo stresa, je dejal: *Nisem hotel, da potoneš v rutini*.

Vse, za kar sem verjela in vedela, da z učenci v razredu delam prav, sem se naučila predvsem od njega.

Tudi po njegovi zaslugi smo s sošolci in sošolkami s postojnske gimnazije ostali do danes zelo povezani. Imeli smo srečo, da nas je tista štiri leta izbral za edini razred, v katerem je poleg ravnateljjevanja učil in preverjal svoje inovativne pedagoške ideje. Verjetno je tudi zato z nami stkal posebne vezi, ki smo jih ohranjali pisno, rad pa se nam je

pridružil tudi na obletnicah mature, obujal spomine, se iskreno zanimal za naša življenja in komentiral sodobni svet. Zadnje okrogle obletnice se ni mogel udeležiti, a smo se z veseljem odzvali njegovemu povabilu in ga obiskali na domu v Luciji. Tudi na naše lansko jesensko povabilo v Tomaj se je prijazno opravičil in zaželel vse dobro. Ko pa mi nekaj mesecev kasneje prvič ni odgovoril na novoletno voščilo, sem vedela ...

V nekem pismu mi je zapisal:
Ni drugih odnosov od tistih, stkanih z besedami.

Jaz pa dodajam: Nekateri med njimi nas globoko zaznamujejo.

Hvala, moj profesor.

Drago Mislej Mef | Izola

Mef o Faturju

»Porko ladro, Silvo je bil moj profesor, ravnatelj, sodelavec in prijatelj, vsa spominska srečanja pa so točno takrat, ko ne morem do tja (enkrat nastop, drugič zaključek redakcije Mandrača).

Vsekakor bi povedal, da sem ga pred par leti uspel spraviti v rojstno Zagorje in do Knežaka, kjer smo posneli njegove izjave za dokumentarni film o furmanih.

Ena njegovih misli je bila idealna za zaključek filma.

Lahko si jo pogledate na <https://www.kolut.si/dokumentarni-filmi/> (čisto na koncu filma).

Malokdo ve, da je Silvo tudi avtor izraza, ki ga uporabljam pri opisu mojega dela. Nekoč mi je namreč povedal: »Mef, ti nisi tekstopisec, ker tekst je vse, kar je napisanega. Tudi pesnik nisi, ker ne delaš z logiko in znanjem pesnika, ampak si besedilec.« Jaz sem to sprejel in danes je ta izraz (besedilec) že v precejšnji rabi, posebej pri slovenskih kantavtorjih.

Ravnokar sem izvedel, da se je poslovil eden najbolj cenjenih in upoštevanih slavistov, prijatelj in naš najboljši gimnazijski ravnatelj, Silvo Fatur. Postal je ravnatelj postojnske gimnazije, še preden jih je dopolnil 30 in to kljub temu, da ni bil v partiji, kot radi porečejo tisti, ki so neznosno trpeli v tistih časih. Še več, bil je odprt za vse nove stvari, vodil je ekipo izvrstnih profesorjev, od cenjenega prvega slovenskega striparja in lutkarja, Saša Dobrila, do pesnika Levca iz Cerknice in nesojene operne pevke Brecljeve, ter enigmatičnega filozofa prof. Vovka in multilingvista Pavlice. Kmalu po nastopu je za glasbeni dan, namesto klasičnega gostovanja učencev glasbene šole, povabil Kameleone, ki so nastopili v sedanjem gledališču in takrat sem si obljubil (zaradi

sošolk, ki so bile naenkrat vse zaljubljene v Kameleone), da bom Kameleon tudi jaz. Nekaj let kasneje sem jim napisal skoraj vsa besedila za njihove kasnejše albume, ampak za sošolke je bilo že prepozno.

Takrat sva že oba s Faturjem živela na obali in ob občasnih srečanjih mi je vedno povedal, da nisem tekstopisec, saj tekste piše vsaka tajnica, ampak BESEDILEC. Tako se tudi predstavljam od takrat naprej in počasi ta izraz prihaja v slovensko jezikovno sfero.

Povabili smo ga na naša tradicionalna maturantska srečanja, a se zadnjih ni več mogel udeležiti. Sem ga pa prepričal, da je prišel na snemanje dokumentarnega filma o Furmanih, ki smo ga posneli tudi v Knežaku, v bližini njegovega doma v Zagorju. Z eno od njegovih misli smo tudi zaključili film, ki si ga menda lahko ogledate tudi na spletu. To pa je njegova misel, s katero je zaokrožil marsikaj. Tudi svoje življenje. »Jaz zmeraj pravim, da sem – in vas moja generacija – imel srečo, ker smo živeli v dveh svetovih. Eden diametralno nasproten temu, ki je danes, in je trajal do petdesetih let 20. stoletja. Potem se je vse obrnilo, z zmeraj večjo hitrostjo gre neznano, neznano. Naprej.« (citāt iz dokumentarca *Dediščina furmanstva*).

V čast nam je, da smo ga vsaj nekaj let delili z njim.

Vir

Dediščina furmanstva. <https://www.tvkolut.si/dokumentarni-filmi/>